

CEMÂLEDDİN İŞHÂK EL-KARAMÂNÎ'YE AİT “KASÎDE-İ HÂİYYE” NİN TAHKİKİLİ NEŞRİ, TERCÜ- MESİ VE DEĞERLENDİRMESİ

Yasin KARAKUŞ, ykarakus78@gmail.com,

İbrahim AYDIN, ibrahimaydin@osmaniye.edu.tr

Tarık TANRIBİLİR, tariktanribilir@osmaniye.edu.tr

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü

Türk-İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

ORCID ID: 0000-0003-4446-0650

ATIF: Karakuş, Yasin, Aydın İbrahim, & Tanribilir, Tarık, Cemâleddin İshâk El-Karamânî'ye Ait
“Kasîde-İ Hâîyye” Nin Tahkikli Neşri, Tercüme-Si Ve Değerlendirmesi, CİLT: 14, SAYI:
28, 2021/2, ss.328-351

Öz

Osmanlı âlimlerinden Cemâleddin Aksarâyî'ye (ö. 791/1388-89?) nispetle “Cemâlîler” veya “Cemâlizâdeler” olarak bilinen köklü bir aileye mensup olan Cemâleddin İshâk el-Karamânî, XVI. asırda yaşamış bir Osmanlı âlimidir. Karaman'da dünyaya gelen Karamânî, ilim hayatına o dönem Aksaray'daki Cemâleddin Aksarâyî Medresesinde başlamış, Konya Medresesinde devam etmiş ve İstanbul'da devrin önemli hocalarından ders alarak ilmini tamamlamıştır. Aynı zamanda Şeyh Hamdullah'tan da hat dersi alarak bu alanda da kendisini kanıtlamıştır. Hac vecibesini yerine getirdikten sonra İstanbul'a yerleşen Karamânî, dönemin kadısı olan hocası Muslihuddin Kastallânî ile yaşadığı bir olay sebebiyle tasavvufa yönelmiş, Karaman'a dönerek Halvetiyye tarikatının halifelerinden olan Habib Karamânî'ye bağlanmıştır. Hocasının icazetiyle Karaman'da bir süre halkı irşat ile ilgilenmiş, hayatının sonuna doğru tekrar İstanbul'a gelerek amcası Veziriazam Pîri Mehmet Paşa'nın kendisi için yaptırdığı tekkede irşat vazifesine devam etmiştir. Karamânî, H. 933'te İstanbul'da vefat etmiştir. Karamânî, tefsir, hadis, Arap dili ve belagati gibi çeşitli ilimlerde eserler vermiş, ayrıca tasavvufi içerikli Türkçe ve Arapça kasideler yazmıştır. Karamânî'nin Arapça kasidelerinden biri “Kasîde-i Hâîyye”dir. Karamânî, bu kasidede genel olarak bu dünyanın gelip geçici olduğundan, akli olanın bu dünyaya kanmayacağından, insanın günahkâr ve aciz bir kul olduğundan bahsederek bağışlaması için Allah'a dua eder. Bu makalede Cemâleddin İshâk el-Karamânî hakkında kısaca bilgi verildikten sonra “Kasîde-i Hâîyye”nin farklı nüshaları karşılaştırılacak, Türkçeye tercümesi yapılacak, kaside şekil ve muhteva yönünden incelenecektir.

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 05 Mayıs / May 2021

Kabul Tarihi / Accepted: 18 Temmuz / July 2021

Yayın Tarihi / Published: 31 Temmuz / July 2021

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Temmuz-Aralık / December

Cilt / Volume: 14 **Sayı / Issue:** 28 **Sez. / Pub Date:** Temmuz-Aralık, 2021/2 **Sayfa / Pages:** 328-351 **İntihal / Plagiarism:** Bu makale, intihal.net programıyla tarandıktan sonra, iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Kaside, Cemâleddin İshâk el-Karamânî, Kaside-i Hâiyye, Tahkikli Neşir.

The Approved Expression, Translation And Evaluation Of "Kasîde-i Hâiyye" Owned By Cemâleddin İshâk El-Karamânî

Abstract

Cemâleddin İshâk al-Karamanî, who was a member of a deep-rooted family known as "Cemâlîler" or "Cemâlîzâde" compared to Cemâleddin Aksarâyî (d. 791 / 1388-89?), one of the Ottoman scholars, is an Ottoman scholar who lived in the 16th century. Karamânî, who was born in Karaman, started his science life in Cemâleddin Aksarâyî Madrasah in Aksaray at that time, continued in Konya Madrasa and completed his science by taking lessons from important teachers of the period in Istanbul. He also proved himself in this field by taking calligraphy lessons from Sheikh Hamdullah. Karamanî, who settled in Istanbul after his pilgrimage, turned to Sufism due to an incident he had with his teacher Muslihuddin Kastallânî, who was the qadi of the period, and returned to Karaman and was attached to Habib Karamani, one of the caliphs of the Halvetiyye sect. With the approval of his teacher, the people of Karaman took care of the guidance for a while, and towards the end of his life, he came back to Istanbul and continued his duty of guidance in the dervish lodge built for him by his uncle Vizier Piri Mehmet Pasha. Karamanî died in Istanbul in 933 AH. He has written works in various sciences such as Karamanî, tafsir, hadith, Arabic language and rhetoric, and also wrote Turkish and Arabic odes with mystical content. One of the Arabic odes of Karamanî is "Kasîde-i Hâiyye". In this eulogy, Karamanî generally prays to Allah for forgiveness by mentioning that this world is temporary, that those who have a mind will not be fooled into this world, that man is a sinful and helpless servant. In this article, after giving brief information about Cemâleddin İshâk el-Karamanî, different copies of "Kasîde-i Hâiyye" will be compared, translated into Turkish, ode will be examined in terms of form and content.

Keywords: Sufism, Qasida, Cemâleddinİshâk el-Karamanî, Kaside-i Hâiyye, Tahkik Publication.

GİRİŞ

Tefsir, hadis, Arap dili ve belagati gibi çeşitli zahiri ilimlerde eserler veren Cemâleddin İshâk el-Karamânî, aynı zamanda tasavvufi konular içeren Türkçe ve Arapça kasideler de kaleme almıştır. Bu kasidelerinde genellikle Allah'a dua etmiş, dünyanın gelip geçici oluşu, insanın günahkâr ve aciz oluşu gibi konulara değinmiştir.

Kasideler, Türk edebiyatında din ve devlet büyüklerini övmek amacıyla belirli kurallar içinde yazılan uzun şiirlerdir ve şekil olarak en az 31 en çok 99 beyitten oluşur. Kafiye dizilişi aa, xa, xa... biçiminde olup aruz ölçüsüyle yazılır.

"Kaside-i Hâiyye", Karamânî'nin Arapça kasidelerinden biri olup tasavvufî konular içermektedir. Kaside, kafiye harfinin "hâ" olmasından dolayı "Kaside-i Hâiyye" olarak adlandırılmıştır. Ancak kaside, üzerine yapılan bazı şerh çalışmalarında "Kasîde-i Muhrika" adıyla da isimlendirilmiştir.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır: İlk bölümde Karamânî'nin hayatı ve eserleri hakkında kısaca bilgi verilecektir. İkinci bölümde "Kasîde-i Hâiyye"nin müellife aidiyeti, kasidenin şekil ve muhteva incelemesi yapılacaktır. Üçüncü bölümde kasidenin Karamânî'ye ait olduğu tespit edilen üç nüshası incelenecektir. Bunlar: Beyazıt Kütüp-

hanesi nüshası, Süleymaniye Kütüphanesi, Kılıç Ali Paşa koleksiyonu nüshası ve Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi nüshasıdır. Bu bölümde yazma nüshaların özellikleri hakkında bilgi verilecek, kasidenin tahkikli neşir ve tercümesinde izlenen yöntem belirtilecektir. Dördüncü bölümde kasidenin hem Arapça şekli verilecek hem de tercümesi yapılacaktır.

1. Cemâleddin İshâk el-Karamânî'nin Hayatı ve Eserleri

1.1.Hayatı

Cemâleddin İshâk el-Karamânî'ni hayatı hakkında bugüne kadar yapılan muhtelif çalışmalarda bilgiler verilmiştir. Kısaca bu bilgileri özetleyecek olursak şunları söyleyebiliriz:

Osmanlı âlimlerinden Cemâleddin Aksarâyî'ye (ö. 791/1388-89?) nispetle "Cemâlîler" veya "Cemâlizâdeler" diye bilinen köklü bir aileye mensup olan Cemâleddin İshâk el-Karamânî, doğum tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, XV. yüzyılın ilk yarısında Fatih Sultan Mehmet (ö.1481) döneminde ve Karaman'da dünyaya gelmiştir.

Karamânî, ilim hayatına Aksaray Cemâleddin Aksarâyî Medresesinde başlamış, daha sonra Konya Medresesinde devam etmiştir. Buradaki eğitimin ardından İstanbul'a gelmiş, Mevlana Kadızade (ö.899/1494) ve Muslihuddin Kastallânî (ö.902/1496) gibi hocalardan ders alarak ilmini tamamlamıştır. Ayrıca Şeyh Hamdullah'tan (ö.926/1520) hat dersi alarak bu alanda da isminden söz ettirmiş hatta Fatih Sultan Mehmet'in isteği ile İbn Hâcib'in (ö.646/1249) nahiv ilmine dair *el-Kâfiye* isimli eserini istinsah etmiştir. Aldığı ücret ile hacca gitmiş ve hac dönüşü İstanbul'a yerleşmiştir.

Karamânî, Muslihuddin Kastallânî ile aralarında geçen bir hadiseden sonra tasavvufa yönelmiş Karaman'a giderek Halvetiyye tarikatının ikinci pîri Yahya-i Şirvânî'nin (ö.870/1466) halifelerinden olan Habib Karamânî'ye (ö.902/1496) intisap ederek hizmetinde bulunmuştur. Burada sıkı bir riyazetten geçen Karamânî, seyr-u sülûkunu tamamlayarak hocasının icazetiyle halkı irşat için bir süre Karaman'da kalmış, daha sonra İstanbul'a geri dönerek Osmanlı veziriazamı olan amcası Karamânî Pîri Mehmet Paşa'nın (ö.939/1532) kendisi için yaptırmış olduğu tekkede hayatının geri kalanında halkı irşat ile meşgul olmuştur.

Karamânî, 933/1527 yılında İstanbul'da vefat etmiş ve Eyüp'ün karşısında bulunan Sütlüce mezarlığındaki tekkesine defnedilmiştir.

1.2.Eserleri

Tefsir, hadis, kelim ve tasavvuf gibi alanlarda çeşitli eserleri ile Arapça ve Türkçe kasideleri bulunan Cemâleddin İshâk el-Karamânî'nin eserlerini tanıtmak çalışmamızın sınırlarını aşacağından burada sadece kaynaklarda geçen eserlerinin isimlerini vermekle yetiniyoruz. Bu eserler, *Hâşiye alâ Tefsîri Beydâvî*, *Cemâlî Tefsiri*, *Şerh-u Hadîsi Erbe'in*, *Kırk Hadis Tercümesi*, *Nevâbiğu Sarf* isimli kitapları; *Risâle fi Etvâri's-Sülûk*, *Risâle fi Devrânî's-*

Sûfiyye ve Raksihim, Risaletü'n-Nushiyye li Tâlibi't-Turuki'l-Fethiyye, Vahdet-i Vücûd Risalesi isimli risaleleri ve *el-Kasîdetü'l-Meymûne* ile *el-Kasîdetü'l-Hâiyye* kasideleridir.

2. Kasidenin Müellife Aidiyeti, Kasidenin Şekil ve Muhteva İncelemesi

2.1. Kasidenin Müellife Aidiyeti

Kasidemizin kırk ikinci beytinde “*Ey Rahman! İshak'ı affet, günahlarını bağışla.*” ifadesi geçmektedir. Bu beyitten hareketle kasidenin, İshak ismi ile maruf olan Cemaleddin İshak el-Karamânî'ye ait olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Millet kütüphanesi nüshasının başında yer alan “*Bu değerli kaside, 'Karamânî' nispesi ile meşhur olan 'İshak Efendi'ye aittir.*” kaydı kasidenin İshak el-Karamânî'ye ait olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bunlara ek olarak Beyazıt Kütüphanesi nüshasında kayıtlı olan kasidenin başlığı da “*Kaside-i Cemâl Karamânî*” olarak isimlendirilmektedir. Bütün bu delil ve emarelerden hareketle “*Kaside-i Hâiyye*”nin Cemaleddin İshak el-Karamânî'ye ait olduğu kesinlik kazanmaktadır.

2.2. Şekil İncelemesi

Bu çalışmada incelediğimiz kaside 43 beyit olup aruzun *Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'ilün* kalıbıyla yazılmıştır.

Karamânî, bu kasidede ahenk unsuru olarak redife yer vermemiş, kafiye olarak “-âh” seslerini kullanmıştır.

Kasideler bazı bölümlerden oluşur. Bunlar nesib ya da teşbib, girizgâh, medhiye, tegazzül, fahriye ve duadır. Ancak Karamânî'nin bu şiirinde kasidenin bölümlerini görmek mümkün değildir. Karamânî'nin diğer bir Arapça kasidesi olan “*el-Münâcâtü'l-Meymûne*” isimli kasidesinde olduğu gibi burada da nesib olarak kabul edilebilecek ilk beyitten sonra doğrudan konu ile ilgili beyitler söylenmiş ve sadece dua bölümü diyebileceğimiz beyitlere yer verilmiştir. Bu şekliyle kasidenin, nesib ve dua bölümlerinden oluştuğunu söyleyebiliriz. Karamânî'nin diğer Arapça ve Türkçe kasidelerinde de aynı düzeni görmek mümkündür.

2.3. Muhteva İncelemesi

Kaside yazmanın temel amacı genellikle din ve devlet büyüklerini methetmektir ve bu belli kurallar içinde yapılır. Ancak bu kurallar dışında ve farklı amaçlar için yazılan kasidelerin varlığı da mevcuttur. Karamânî'nin bu kasidesi de kaside kurallarına uyulmayan ve herhangi bir kişiyi methetmek amacı taşımayan bir şiirdir. Bu kasidenin ana teması dünyanın faniliği yani gelip geçici olmasıdır. İlk beyitten son beyte kadar şair bu temayı konu edinmiştir. Ayrıca kaside, faziletli ahlaka teşvik edip kötü ahlaktan sakındıran tasavvufi öğretilerden ve nasihatlerden oluşmaktadır.

Karamânî, dünyanın değersizliğini, ahiretin ise gerçek yurt olduğunu vurgulayarak zühd hayatının önemine dikkat çekmektedir. O, iyi ve kötü insanlar arasında karşılaştırma yaparak kötülerin dünyaya düşkünlüğünü ve tutkusunu, iyilerin ise dünyadan pişmanlığını ve duyarsızlığını belirtmektedir.

Müellif kasidesinde akla çok önem vermektedir. Ona göre akıllı insan ruhunu iyi hasletlerle süsleyip dünyanın lezzetlerine aldanmayan kimsedir. Aklını kullanmayan insanlar ise dünyaya aldanmış cahiller olarak nitelendirilmektedir.

Sûfî kimliği ile bilinen müellif, şeriat-tarikat ayrımı yaparak dünyaya meyleden inanların tarikat ehli nezdinde mürted olduklarını ifade etmektedir. O, bu düşüncelerinin Kur'ân ve sahih sünnete dayandığını iddia etmektedir.

Karamânî, kasidesinde insanlar için muhabbet ehlini örnek göstermektedir. Zira muhabbet ehli hem kendilerini hem de başkalarını günahlardan koruma hususunda çaba sarf etmişlerdir. İnsanları gece namazına teşvik eden ve haramlara karşı da uyarıcı Karamânî, korku ile ümit arasında denge düsturunu benimsemekte ve küçük de olsa hiçbir günahı hafife almamayı öğütlemektedir.

Müellif, Hz. Peygamber ve onun sünnetine tabi olmayı salık vermektedir. O, Hz. Peygamber ile bizi karşılaştırarak aramızdaki farka dikkat çekmekte ve çok çalışmamız gerektiğini tembih etmektedir.

Şair, kasidesinde okuyucular üzerinde daha etkili nasihat edebilmek için teşbih-i zimni sanatını kullanarak edebi yönünü de ortaya koymaktadır. Nitekim sıkıntı ve belalara karşı sabırlı olmayı köpeğin ve hasta bir insanın sabrına, açlık ve susuzluğu saf bala ve muhabbet ehline karşı direnenleri ise katıra benzetmektedir.

Müellif, kasidesini münacât ile sonlandırmaktadır. O, münacâtında kurtuluş, af, güzel nimetler ve salih amel hususunda mevla'ya iltica etmektedir. Ayrıca ilahi aşk ve adanmışlıktan dem vuran Karamânî, ilahi aşkın lezzetli olduğu kadar meşakkatli olduğuna da vurgu yapmaktadır. Kaside, Hz. Peygamber'e salat, Allah'tan bağışlanma ve müminlerden dua talebi ile sona ermektedir.

3. Yazma Nüshaların Özellikleri, Kasidenin Tahkikli Neşir ve Tercümesinde İzlenen Yöntem

3.1. Yazma Nüshaların Özellikleri

3.1.1. Beyazıt Nüshası

Bu nüshamız Beyazıt Kütüphanesi BY9459 demirbaş numarada kayıtlı mecmuanın 46b-48b varakları arasında nesih hattı ile yazılmış, kırmızı başlıklı ve redif harfi olan Ha (ح) harfinden sonra kırmızı nokta konulmuştur. Nüshada metne dair herhangi bir şerh ve haşiye kaydı bulunmayıp kenar kaydında farklı bir kaside yer almaktadır. Nüshanın sonunda kasidenin 43 beyitten oluştuğu belirtilmekle birlikte müstensih ve kasidenin müellifi hakkında da bilgi verilmektedir. Mustafa el-Kadî ismi ile kayıtlı olan müstensih bu kasideyi Cemaleddîn el-Karamânî'ye nispet etmektedir.

3.1.2. Kılıç Ali Paşa Nüshası

Bu nüsha Süleymaniye Kütüphanesi, Kılıç Ali Paşa koleksiyonu 807 demirbaş numarada kayıtlı bir mecmuanın 127b-129a varakları arasında yer almaktadır. Talik hattı ile yazılan bu nüsha 43 beyitten oluşmakta ve satır aralarında ve kenar kayıtlarında bazı şerh ve haşiyeler içermektedir. Nüshada kelimelerin kırmızı renkle harekelendiği gözlenmektedir. İçerisinde müellifin "*Kasîdetü'l-Kâfiyye*" isimli kasidesi ile birlikte farklı kaside ve risalelerin de bulunduğu bu mecmuanın sonunda mecmuanın, yazıyla "bin yüz elli iki" (1152) tarihinde Şeyh Ahmed b. Muhammed tarafından istinsah edildiği

belirtilmekte ayrıca siyah bir mühür bulunmaktadır. Bu nüsha, kütüphanelerden elde ettiğimiz tarihi belli olan en eski nüshadır.

3.1.3. Millet Kütüphanesi Nüshası

Bu nüsha Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi 1326 demirbaş numaralı 80a-82a varakları arasında kayıtlıdır. Nesih hattı ile yazılan bu nüsha satır aralarında ve kenar kayıtlarında bazı şerh ve haşiyeler içermektedir. Nüshanın başında bulunan bir kenar kayıtta kasidenin 43 beyitten oluştuğu ifade edilmekte ve Cemaleddin el-Karamânî'ye nispet edilmektedir. Nüshanın sonunda ise kasidenin H. 1195 senesi safer ayı bir perşembe gecesinde Hafız İbrahim tarafından istinsah edildiği belirtilmektedir.

3.2. Kasidenin Tahkikli Neşir ve Tercümesinde İzlenilen Yöntem

Aşağıda tahkikli neşri yapılan nüshanın müellif nüshasına, müellife okunmuş veya müellif nüshasıyla mukabele edilmiş bir nüshasına ulaşamadığımız için tercih kriterlerine göre tespit edilmiş üç nüshanın her biri asıl kabul edilip metin seçimi yöntemi kullanılarak müellifin elinden çıkmış nüshaya en yakın metnin ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır. Tahkikli neşirde, nüshalarda yer alan ortak ifadeler aynı şekilde korunmuş, herhangi bir farklılık söz konusu olduğunda ise kasidenin insicâmı, müellifin üslubu ve gramer kurallarına göre doğru olduğuna kanaat getirilen ifadeler tercih edilmiş, hatalı olan yerler ise muhakkikler tarafından düzeltilmiştir. Neşirde Beyazıt nüshası (↔), Kılıç Ali Paşa nüshası (↔), Millet Kütüphanesi nüshası ise (↔) rumuzları ile gösterilmiştir.

Kasidenin tercümesinde Kılıç Ali Paşa ve Millet Kütüphanesi nüshalarının satır araları ve kenar kayıtlarında yer alan çeşitli çeviri ve şerh bilgileri de dikkate alınmıştır. Ayrıca çeviride metne bağlı kalmaya ve kavramları muhafaza etmeye çalışmakla beraber Türkçe ile örtüşmeyen bazı cümle kalıplarının tercümesinde dilimize en yakın güncel ve daha anlaşılabilir ifadeler kullanılmıştır.

بعد من غفر الله له ذنوبه وبعثه كعقوب بن يساف بن قيس
 ثم قتلوا ما قاله صلوة العشاء وبعثه كعقوب بن يساف بن قيس
 ثم كان كان صاعدا بعد صلوة العشاء وبعثه كعقوب بن يساف بن قيس
 الملك وانه رجع والاضواء المعوية تير شاشا وانه كان ليلته الجمعة
 تير سورة الكهف وسورة الواقعة ثم نام استقبال القبلة على الجبين و
 باسمك ربنا وضعت جنبه وباسمك رجع القوم باسمك اجابا وموت واليكما
 المشور واذ استيقظ استيقظ تحته الذر اجابا بعد امانا ورو
 اليسار واهضا واليه العث والشور ويستاكه وبعثه التوجه فله كعقوب
 وبعثه كعقوب بن يساف بن قيس وبعثه كعقوب بن يساف بن قيس
 كان في الوقت سعة وان كانت شير في هذا الوقت
 بعثه من بعثته في هذا الوقت
 زوجه بعثته في هذا الوقت
 وبعثه كعقوب بن يساف بن قيس

قصيدة جمال قزماي رحمة الله عليه
 لسم الله الرحمن الرحيم
 كسيت الدنيا مقاماً فيه روح وأرتياح
 إنما جئنا على أهلبه عهد لا يترامح
 من له عقل يريح العقل بالرهدي المريح
 إنما أرض من مراح لا مراح يستترامح
 تحضر الألو ان لا شر فيها بالاساء
 كلما الأخر ان لا يسان منها بالصبغ

فاضحان وخطاب من مقلد
 وكذا القمان وزهد ابن ادم
 اذا اجعت في المراء والمفلس
 فليس قد ر علي وزن درهم
 المال في الغربة او طمان
 والفقرة الاوطان في افغان
 في لم يكن كفة درهم
 فلو غيب ابن ما كان
 ما نوال الخيام وقت الربيع
 كقول الامير وقت سخي
 فتوال الامير وقت الربيع
 فتوال الامير وقت سخي

Beyazıt Kütüphanesi, nr. 9459, vr. 46b.

ذاك الملكة اذ لم ارضها
 الا بربط بعض النكاح لها
 ٤٨

واغف عنا ما عملنا من خطيات قبائح
 يا عظيم الطيف الحفنا بجمع الصادقين
 منك تزوارنا في الصبح هذا والرواح
 نهم كرام قولهم بالصدوق والاخلاص لك
 ما تعرفنا قد درج لوطقنا بالرياح
 قد تركنا الروح في ميدان عشق العائنين
 ما ربحنا بعد هذا الوقتنا باليلك
 كلما اعطوا احبا بالحب حين الاغنيان
 ما صحووا من سكرها حين صبحنا صطبا
 ان قلت المبت مولانا سيف المشق صبح
 اذ دم العيشان له المشوق في الفتوى ايجا
 صبر مولانا على خير الورى والمقدنين
 والكنين الا اصابى كاهب الرياح
 واعف بارحم عن اسحق واعف عنه
 انه قد حاص كلالا في نهاليات الجنان
 يا عباد الله يا اهل القطان ادعوا له
 انه عبد فقير قد رحلنا فاستناج

قد وقع الفراغ عن القصيدة المنسوبة الى العالم
 العالم الكامل الشيخ جمال القرماني رحمه
 الله بعد ان كان يهوى قصودا اولها
 العاصم سوسرستان
 عقره
 عدوايات القصيدة
 ارجو ان يعين غدا

ان اذا وقع المنسب على الشاب
 فقد قرب الرجل الى التراب
 فقلت من انساب غير زنب
 وعدت مع الذنوب الى التراب
 لا تخذ عليك سمرة غزارة
 ما حسن الا اني اياي منجيب
 فالرحم يقبل بعض من غيره
 والسيف يقبل ثمنه من نفسه
 زين ههنا ثم ارتخت
 كذا الدنيا تزول ارجحال
 اردوا ان نقيم بها ولكن
 ارددوا في الدنيا حال
 مقام المرء في الدنيا حال
 فاما الفتن لان قلت لا
 فمغزاة لا تكتف
 فهاهنا بنين وموت البنات
 لغوا النبي عليه السلام
 لذن البساتين الحسن طهر
 ان اذا صحت الارواح بالاسرار
 فان طال على كبر السن
 والوهاب اسودت ناس ايام بكم

Beyazıt Kütüphanesi, nr. 9459, vr. 48b.

وجمع الجن والانس المطيعين
 وبقاى من رجاك اوانقا كما
 سبحنا بهم بصديق وقرار
 فان بقى بنا فيهم سا كما
 وكفر سيئات المؤمنين
 حتى الابن ابوصطفانا
 خطا يا هم وان حجت صاف
 بجاه الاوليا ومنا كما
 قبا والاطف لا تخرم ببلوك
 لما ان ليس مولانا سوا كما
 واصبح شان اسحق باحمد
 وعبد عاجز من مبتلا كما
 الهزات دورهم ترقم
 على زب يتحقون الهلاك
 بسم الله الرحمن الرحيم
 هلست الدنيا مقام فيه روح وارتياح
 من لا عقل يري القرب بالربيد لليل
 تحفر الالوان لكثرة ارضها بالما
 يرمي الشير من شهواتها حرام
 انما سجن على اهل بيته علم لا براح
 انما ارض من براح لاوان يستراح
 تكثر الاخوان للاخيار منها الصباح
 يرمي الشير من شهواتها حرام
 فاقم العين من الانعام
 لا يبتدوا لا يقطع
 انما سجن على اهل بيته علم لا براح
 انما ارض من براح لاوان يستراح
 تكثر الاخوان للاخيار منها الصباح
 يرمي الشير من شهواتها حرام
 فاقم العين من الانعام

Süleymaniye Kütüphanesi, Kılıç Ali Paşa Koleksiyonu, nr. 807, vr. 127b.

يا ارضي قال احمد ابن المفضل
 يا ولبنا لا ترقنا من حميم في الظلمة
 واسود برار الوردى ثم استنابنا
 بنينا بارتنا ما كتبنا بالف و
 اتنا يا ورا العطايا من عطيات
 يا عظيم اللطف احنف بجمع الصاوتين
 هم كرام قولهم بالصدوق الاطلاق لك
 قدر كذا الروح فينبذ عشق
 كلما انخطوا حيا للرب حين الاشباق
 انجلى الصب مع لا يابس العشق
 صرنا لانا على خير الوردى والمفتدين
 واعف بار من مناسق واعف ذنبه
 يا جواد البهاين العطايا او عود
 يب لنا من نودك اللطيف جانا بالبحر
 بعد ما ارويينا باللطيف من قرب القراع
 ما رجونا من شراب طاهر يوم الاصح
 قوتنا يا برنا فيما كسبنا بالتصالح
 واعف عنا ما عملنا من خطيات قبح
 منك جزوار بنك العصور او الراح
 ما انخرقنا قديم لو طقتنا بالرفاح
 ما رجونا بعد هذا الوقتنا بالتصالح
 ما نصحوا لبركرا ثم صباغ الاطراح
 اودوم العشاق المشوق الفتوى بياح
 والبنين الاقاصم كلاب الرباح
 انه قد خاض كلاله في نهايات البحار
 انه عبد فقير قد رجلك ما ستتاح
 بالاطراف واليها
 في الايام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هذه القصيدة المباركة
لاسمحاق أفندي الشهير
بالقرماني في الأشار
في آخر قصيدته
أهيا هذه القصيدة
ثلاث وأربعون ٤٣

ليست الدنيا مقاما فيه روح وإناج ^{انما يخرج} إنما يخرج على أهليه غم لا يزاح ^{أي لا يقطع}

من له عقل يريح القلب بالزهدي المريح ^{انما يخرج} إنما أرض مرآح لا مرآح ليستراح ^{أي عمل الروح وقلوبها}

تخضر الألوان لا لاشراف فيها بالمساء ^{أي عمل الروح وقلوبها} تكثر الأخران للأخيار منها في الصباح

يرغب الشرير في شهواتها حتى الحرام ^{أي عمل الروح وقلوبها} يرغب المحب عن لذاتها حتى البساح

عافل لم يهوها طوبى له يوم القبول ^{أي عمل الروح وقلوبها} جاهل لم يظوها ويل له يوم الطراح

بارك الرحمن حقا في لبيب لم يمل ^{أي عمل الروح وقلوبها} ما مشى فيها إلى شيء من الأشياء ولاخ

قلب من قال فان إلى الحق انقلب ^{أي عمل الروح وقلوبها} روحه من مرهل دون أن الرحمن راح

بها

الذي يجعل صاحبه في الامن
والراحة

Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi, nr. 1326, vr. 80a.

أَنَا يَا ذَا الْعَطَا يَا مِنْ عَطِيَا رِحْسَانِ وَأَعْفِ عَنَّا مَا عَمَلْنَا مِنْ خَطِيَا قَبَاخِ
 يَا عَظِيمَ اللَّطِيفِ الْحَقِينِ يَجْمَعُ الصَّابِرِينَ مِنْكَ زُجُورَتَنَا فِي الصُّبْحِ هَذَا وَالرُّوْحِ
 فَمُرِّ كَرَامٍ قَوْلُهُمْ بِالصِّدِّ وَالْإِخْلَاقِ مَا أَحْرَفْنَا فَذَرِّ رُوحَ نَوْطِعْنَا بِالرِّمَاحِ
 قَدْ تَرَكْنَا الرُّوحَ فِي مِيدَانِ الْعَاشِقِينَ مَا رَجَعْنَا بَعْدَ هَذَا لَوْ قُلْنَا بِالسَّلَامِ
 كَمَا أَعْطُوا حَمِيًّا الْحَبِيبِينَ الْإِغْتِبَاؤِ مَا صَحَّوْا مِنْ سَكْرَتِهَا حَتَّى صَبَّاحِ صُطْبَاخِ
 أَنْ قُلْنَا الصَّبْرَ مَوْلَانَا بِسَيِّفِ الْعَشْوِ صَحَّ إِذْ دَمُ الْعَشَّاقِ لِلْعَشْوِ وَالْعَتُوبِ
 صَلَّى مَوْلَانَا عَلَى خَيْرِ الْوَرَى وَالْمُقَدَّرِ وَالنَّبِيِّينَ الْأَفَاصِي كَمَا هَبَّ الرِّيحُ
 وَأَعْفَى بَارِحَمْنَ عَنِ السُّعَى وَأَغْفَرَ ذَنْبَهُ لَنْ قَدْ خَاضَ كَلَّا فِي نَهَايَاتِ الْجَنَّةِ
 يَا عِبَادَ اللَّهِ يَا أَهْلَ الْعَطَا يَا أَدْعَاؤَهُ إِنَّ عَبْدًا فَقِيرًا قَدْ رَجَاكُمْ فَاسْتَمَاعِ
 إِسْمَاعِيلُ
 أَسْأَلُكَ بِرَبِّكَ
 إِسْمَاعِيلُ

يقال صما من سكر اذا افاق
 الحيا الخرو والاشفاق شرب
 شراب العشاء والاصطباح
 شرب شراب العتياب يعني
 اشربوا شراب العتيبة مستاء
 لم يبقوا الى الصبح ويمتل
 اذا شربوا في الدنيا لم
 يبقوا الى الاخرة بل
 يلقون ريبهم
 بسكر الحية
 الصبا عاشق القوي الذي
 يصب الدمع من عينيه بالحمية
 يقال محي اذا اعطى يعني طلب
 اعطاء الدعاء منكم
 حال سكر في العاطل العليل
 فريد من ربه وحميد
 هذه القصة من القصة
 واليه وان تبت من اهل الجنة
 هذه القصة من القصة

تم على يد حافظ ابراهيم في ليل الخميس شهر
 صفر الحرام سنة ١٠٤٥ لله في ٢٠ ص
 مسم

Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi, nr. 1326, vr. 82a.

4. Neşir (Tahkîk) ve Tercüme

4.1. Neşir (Tahkik)

بسم الله الرحمن الرحيم
ليست الدنيا مقاما فيه روح وارتياح
انما سجن على أهليه غم لا يزاح

من له عقل يريح القلب بالزهد المريح
انها ارض مُراح لا مُراح يستراح

تحضر الالوان للأشرار فيها بالمساء
تكثر الاحزان للأخيار منها في الصباح

يرغب الشرير في شهواتها حتى الحرام
يرغب النحرير عن لذاتها حتى المباح

عاقل لم يهوها طوبى له يوم القبول
جاهل لم يطوها ويل له يوم الطراح

بارك الرحمن حقا في لبيب لم يمل
ما مشى فيها الى شيء من الاشياء لاح

قلبه من قالب فان الى الحق انقلب
روحه من مرحل دون الى الرحمن راح

يا جليس الفقر لا تسكن اليها لحظة
انه منك ارتداد عند أهل الاصطلاح

من لمال زائل حرصا الى الآمال مال
سوف يهوي يوم يَفْنَى في ملام واقتضاح

دين من دانا من العيش الدني الدنيوي
صح بالقران هذا والأحاديث الصحاح

قال اهل الحب جانب كل ما لا حسن فيه
طلق الدنيا طلاقا ثالثا قبل النكاح

كيف لا هم بالغوا في حفظ من لم يبلغوا
بعضهم عد النساء فيهم كما لا يستباح

شمرُوا بالسير ليلا يا خيار القافلة
ولجت خوف البيات المعتدى قوم الرواح

واشترُوا عيشا رضيا بالمتاع الهالك
كي تكونوا يوم يطوى البيع من اهل الرباح

ثم قوا اعضائكم عن كل ما لا جَلَّ فيه
ربما يؤتى بشيء فيه بالقصوى يلاح
واتقوا ان تقطعوا حبل الرجاء او تحرقوا
ثوب خوف حال ما حل انقباض وانسراح

فاحفظوا يا ايها الاخوان ما حزنا لكم
واحذروا ان تحسبوها من اقاويل المزاح

من عذاب الله خافوا وارْتَجُوا من رحمته
ان كلا منهما للمؤمن الناجي جناح

من كثير الذنب نوحوا نوح نوح في الرسل
انه عمرا طويلا من قليل النطق ناح

من اراد الجَدَّ عند الله يعلو جُدُّه
انه ابدان طلاب المعالي لا تراخ

ما لنا لا نقتدي حيننا بصدر المرسلين
انه يوما من الايام عضوا ما اراح

اين عيش المصطفى هيهات من عيش لنا
ليس فينا من حياء اذ به نرجوا الفلاح

لم يقع اشباع بطن منه من قرص الشعير
نحن ما نرضى بلب الخبز من فَمَحِ القَرَّاح

يحفظ الرهبان دسما زانه حزب الشقاء
صراطا صانه صحب الفلاح نحن ما نرعى
يا اخي اياك ان تحظي حظوظ العاجلة
كم كريم من كرام الناس اعطيها فطاح

عش انينا باكيا واصبر على صعب المحن
واتعظ بالفكر في احوال ما فيه النباح

دم على هضم البلا حتى تداوى بالشفاء
لم يعالج بالدوا من لم يكن فيه الجراح

كل طعام الجوع واشرب دائما شرب العطش
ان كلا منهما احلى من الشهد الصراح

يا متى تنقاد للعشاق بالتسليم اذ
انت صعب من جموح البغل في خلق الجماح

ناح طول العمر في الاوقات اهل الانتباه
خشية من حسرة المولى إذا قام الصياح

يا إلهي حين ما قال العدى ابن المفر
هب لنا من عونك الاعلى جناحا للنجاح

يا وَلِيْنَا لا نذقنا من حميم في الظمأ
بعد ما ارويتنا باللطف من عذب القراح
واسق ابرار الورى ثم اسقنا يا ربنا
ما رجونا من شراب طاهر يوم الأناح

نجنا يا ربنا مما اكتسبنا بالفساد
قونا يا بَرْنَا فيما كسبنا بالصلاح

آتنا يا ذا العطايا من عطيات حسان
واعف عنا ما عملنا من خطيات قباح

يا عظيم اللطف الحقنا بجمع الصالحين
منك نرجوا ربنا في الصبح هذا والرواح

هم كرام قولهم بالصدق والاخلاص لك
ما انحرقنا قدر رمح لو طعنا بالرمح

قد تركنا الروح في ميدان عشق العاشقين
ما رجعنا بعد هذا لو قتلنا بالسلاح

كلما أعطوا حُمَيًّا الحُبِّ حين الاغتياق
ما صحوا من سكرها حتى صباح الاصطباح

ان قتلت الصب مولانا بسيف العشق صَحْ
اذ دم العشاق للمعشوق في الفتوى يباح

صل مولانا على خير الورى والمقتدين
والنبيين الاقاصى كلما هب الرياح

واعف يا رحمن عن اسحق واغفر ذنبه
انه قد خاض كلا في نهايات الجناح

يا عباد الله يا اهل العطايا ادعوا له
انه عبد فقير قد رجاكم فاستماح

4.2.Tercüme

Dünya rahatlık ve ferahın olduğu bir ikamet yeri değildir.

Sadece ehline zindan ve kesintisiz bir kederdir.

Akıllı olan, kalbini teskin eden zühd ile ferahlatır.

Zira dünya, rahatlığın olmadığı gelip geçici bir yerdir.

Dünyada kötüler için neşe akşam gelir.

İyiler için ise hüznün sabah artar.

Kötü insanlar haram da olsa dünyanın şehvetlerini arzu ederler.

Âlimler ise mubah da olsa dünyanın lezzetlerinden yüz çevirirler.

Dünyaya meyletmeyen akıllı kimseye kabul gününde müjdeler olsun.
Dünyayı terk etmeyen cahil kimseye de kovulma gününde yazıklar olsun.

Rahman, akıllı kimseyi hak ettiği gibi mübarek kılsın.
Ki o, dünyada kaldığı sürece karşılaştığı hiçbir şeye meyletmedi.

O akıllı kimsenin kalbi fani bir bedenden hakka yöneldi.
Ruhu ise düşük bir mertebeden rahmana yükseldi.

Ey fakirlik sahibi! Bir an bile dünyaya meyletme.
Zira bu meylin tarikat ehline göre irtidattır.

Kim emellerine kavuşma arzusuyla geçici dünya malına meylederse
Öldüğü gün kınama ve ayıplanmaya düçar olur.

Dünyanın değersiz yaşamına yaklaşan kimse hakir ve zelil olur.
Bu, kuran ve sahih hadislerle sabittir.

Muhabbet ehli dedi ki! Güzel olamayan her şeyden uzaklaş;
Ve dünyayı da nikahtan önce üç taklakla boşa.

Onların marifetullaha ulaşmayan kimseleri günahlardan muhafazada özen gösterdikle-
rini nasıl görmezden gelirler.

Oysaki onların bir kısmı kadınlarla evlenmeyi bile kendilerine mubah değilmiş gibi gör-
düler.

Ey kafilenin seçkin kişileri! Gece yolcuğuna önem verin.
Kervan, baskın korkusundan gecenin başında yola çıkar.

Fani ömür karşılığında hoşnut bir yaşam satın alın.
Ki, kıyamet gününde kazançlı çıkanlardan olasınız.

Organlarınızı helal olmayan şeylerden koruyun.

Belki (haramın) sonucunda korkunç bir şeyle karşılaşılabilir.

Ümit ipini koparmaktan sakının.

Kabz ve inşirah hali başa geldiğinde korku elbisesini yakmaktan da uzak durun.

Ey kardeşlerim! Sizin için derleyip topladığımız nasihatleri dikkate alın.

O sözleri şakaya almaktan da sakının.

Allah'ın azabından korkun ve rahmetini ümit edin.

Zira korku ve recâdan her biri kurtulmak isteyen mümin için bir kanattır.

Günahınızın çokluğundan peygamberlerden Nuh gibi hayıflanın.

Zira o, küçük bir sözünden dolayı ömür boyu hayıflandı.

Kim Allah katında nasip ararsa gayretini arttırsın.

Bilesiniz ki yüksekleri arzu edenlerin bedenleri rahat olamaz.

Bize ne oluyor da peygamberlerin tacına bir an uymuyoruz.

Çünkü o, hiçbir uzvunu bir gün olsun dinlendirmedir.

Mustafa'nın yaşantısı nerde bizim yaşantımız nerde!

Zira bizde kurtuluşu ümit edecek haya kalmadı.

O, arpa tanesiyle karnını doyurmadı.

Biz ise temiz buğdaydan yapılmış halis ekmeğe bile razı olmuyoruz.

Rahipler şekavet ehlinin süslediği kir ve pası muhafaza ederler.

Biz ise saadet ehlinin muhafaza ettiği doğru yolu gözetmiyoruz.

Kardeşim! Dünyanın hazlarını elde etmekten kaçın.

Bunlara sahip olan nice değerli insanlar helak oldular.

Ağlayarak, sızlayarak yaşa, zorluk ve sıkıntılara karşı sabret.
Havlayan köpeğin ahvali hakkında tefekkür et.

Belalara karşı sabırlı ol ki şifa bulasın.
Zira yarası olmayana merhem sürülmez.
Daima açlık yemeğini ye, susuzluk şarabını iç.
Çünkü bunların her biri saf baldan daha tatlıdır.

Aşıklara ne zaman teslim olacaksın?
Çünkü sen katırdan daha inatçısın.

İrfan ehli ömür boyu her vakit hayıflandı.
Kıyamet koptuğu vakit Allah'ın gazabından korktukları için.

Ya İlahi! Düşmanlar "Kaçış nereye?" dediklerinde
Yüce inayetinle bize kurtuluş için bir kanat bahşet.

Mevlâ'mız! Bize (ahirette) susuzlukta kaynar su tattırma.
Lütfun ile bizi (dünyada) temiz ve tatlı suya kandırdıktan sonra.

Ey Rabbimiz! İyi kullarına sonra da bize içir.
Susuzluk gününde ümit ettiğimiz temiz şarabını.

Ey Rabbimiz! Bizleri kötülük işlemekten kurtar.
Ey dualarımıza icabet eden! Bizlere iyilik yapmakta güç ver.

Ey ikram sahibi! Bize güzel ikramlarda bulun.
Çirkin hatalarımızı da bağışla.

Ey kerem sahibi! Bizi Salihler zümresine ilhak eyle.
Ey Rabbimiz! Sabah akşam senden dileğimiz budur.

O değerli insanların sadakat ve samimiyetleri senin içindir.

Mızrakla vurulsak da bir mızrak kadar sapmadık biz.

Âşıklar meydanında rahatlığı terk ettik biz.

Silahla öldürülsek bile bir daha dönmeyiz.

Akşam şarabı içip muhabbet sarhoşluğuna kapılanlar

Sabah şarabını içene kadar ayıkmadılar.

Ey Mevlâ'mız! Aşk kılıcı ile aşığı katletsen de haklıdır.

Zira fetvaya göre âşıkların kanı maşuk için mubahtır.

Mevlâ'mız! Mahlûkatın en hayırlısı ve ona tabi olanlara salat eyle.

Yüce peygamberlere de salat eyle. Rüzgâr her estiğinde.

Ey Rahman! İshak'ı affet, günahlarını bağışla.

Şüphesiz ki o, sonuna kadar günaha battı.

Ey Allah'ın kulları! Ey ikram sahipleri! İshak için dua edin.

Zira o, size umut bağlamış fakir bir kuldür.

SONUÇ

Osmanlı âlimlerinden Cemâleddin Aksarâyî'ye (ö. 791/1388-89?) nispetle "Cemâlîler" veya "Cemâlizâdeler" olarak bilinen köklü bir aileye mensup olan Cemâleddin İshâk el-Karamânî, XVI. asırda yaşamış bir Osmanlı âlimidir. İlim hayatını Aksaray, Konya ve İstanbul'da geçirmiş ve Şeyh Hamdullah'tan nesih yazısını öğrenerek iyi bir hattat olmuştur. Karamânî, tefsir, hadis, Arap dili ve belagati gibi çeşitli ilimlerde eserler vermiş, ayrıca tasavvufi içerikli Türkçe ve Arapça kasideler yazmıştır. Karamânî'nin Arapça kasidelerinden biri olan "*Kaside-i Hâiyye*" çalışmamızın konusu olmuştur.

Bu çalışma ile öncelikle Karamânî'nin hayatı ve eserleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Daha sonra çalışmamızın konusu olan "*Kaside-i Hâiyye*"nin, Karamânî'ye ait olduğu tespit edilen farklı kütüphanelerdeki üç nüshası incelenerek kasidenin müellife

aidiyeti belirlenmiş, nüshalar arasındaki farklılıklar tespit edilmiş ve bu farklılıklar giderilerek kasidenin aslı ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca nüshaların özellikleri hakkında bilgi verilmiş, kasidenin tahkikli neşir ve tercümesinde izlenen yöntem açıklanmıştır. Tek metin haline getirilen kaside şekil ve muhteva incelemesi yapılmıştır. Bu inceleme ile kasidenin aruz vezninde *Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'ilün* kalıbıyla yazıldığı, 43 beyitten oluştuğu ve kasidede redif olmayıp "-ah" seslerinin kafiye olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca klasik kasidelerden farklı olarak beyitler arasında bir bölüm ayrımının net olmadığı sadece nesip diyebileceğimiz ilk beyitten sonra asıl konu anlatımının yapıldığı ve son beyitlerin de dua mahiyetinde olduğu görülmüştür. Şairin şiirin genelinde dünyanın faniliği, insanın aciz ve günahkâr bir kul olması, akıllı insanın bu dünyaya rağbet etmeyeceği, zorluklara ve sıkıntılara sabretmesi gerektiği gibi tasavvufi konulardan bahsettiği tespit edilmiştir. Mutasavvıf bir şair olan ve şiirinde "İshak" mahlasını kullanan Karamânî'nin, bu şiirle amacının şiir yazmaktan öte tasavvufi düşüncelerini okuyuculara iletmek olduğu kanaatine varılmıştır.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Aydın, İbrahim , Tanrıbilir, Tarık , Karakuş, Yasin. "Cemâleddin İshâk El-Karamânî'ye Ait "El-Münâcâtü'l-Meymûne" Adlı Kasîdenin Tahkik, Tercüme Ve Değerlendirmesi". *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)* 19/2 (Aralık 2019): 793-816. <https://doi.org/10.30627/cuilah.612383>.
- Bursalı Mehmet Tahir. *Osmanlı Müellifleri*. İstanbul: Matbaa-i Âmire, 1333.
- Dilçin, Cem. *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK Yayınları, 11. Baskı, 2016.
- Donuk, Suat "Cemâleddin İshak El-Karamânî'nin Kasideleri", *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi*, 3/6, (Temmuz 2016), 19-45.
- İsen, Mustafa. *Latîfî Tezkiresi*. Ankara: y.y. 1990.
- Karamânî, Cemâleddin İshâk, "*Kasîde-i Hâiyye*", Millet Kütüphanesi, Demirbaş No: 1326, vr. 80a.
- Karamânî, Cemâleddin İshâk, "*Kasîde-i Hâiyye*", Beyazıt Kütüphanesi, Demirbaş No: 9459, vr. 46b.
- Karamânî, Cemâleddin İshâk, "*Kasîde-i Hâiyye*", Süleymaniye Kütüphanesi, Kılıç Ali Paşa Koleksiyonu, Demirbaş No: 807, vr. 127b-129a.
- Karamânî, Cemâleddin İshâk, "*Şerhü'l-Kasîdeti'l-Muhrîka*", Milli Kütüphane, Çankırı İl Halk Kütüphaesi Koleksiyonu, Demirbaş No: 18 Hk 76.
- Küçükdağ, Yusuf. *II. Bayezid ve Kanunî Devrinde Cemâlî Ailesi*. İstanbul: Aksarâyî Vakfı Yayınları, 1995.
- Mecdî Efendi, *Şekâiku Nu'mâniyye Tercümesi*, b.y. y.y. ts.
- Öngören, Reşat. "Karamanî, Cemâleddin İshâk". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 24/448-449. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.

- Pala, İskender. "Kasîde". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 24/564. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.
- Süreyya, Mehmet, *Sicill-i Osmanî*, Yayına Hazırlayan: Nuri Akbayar, İstanbul: Numune Matbaacılık, 1996.
- Tanyıldız, Ahmet. "Cemâlî, Şeyh Cemâleddin İshak Efendi" *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim:16.04.2021. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cemali-seyh-cemaleddin-ishak-efendi>.
- Taşköprüzâde, eş-Şekâiku'n-Nu'mâniyye fî Ulamâi'd-Devleti'l-Osmâniyye, Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-'Arabî, 1975.
- Toprak, Mehmet Sait. "Cemâleddin İshâk b. Mehmet el-Karamânî, Hayatı ve Eserleri". *D. E. Ü.İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 24, (İzmir 2006), 127-160.
- Yavuz, Salih Sabri. "Kestelî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 25/314. İstanbul: TDV Yayınları, 2002.

Structured Abstract

Cemâleddin İshâk el-Karamânî is a member of a long-established family known as "Cemâlîler" or "Cemâlîzâde" in relation to one of the Ottoman scholars Cemâleddin Aksarâyî (791 / 1388-89?), who gave works in various apparent sciences such as tafsir, hadith, Arabic language and rhetoric, he is an Ottoman scholar who lived in the 16th century. Born in Karaman in the first half of the 15th century, during the reign of Fatih Sultan Mehmet, Karamânî started his science career at that time in the Cemâleddin Aksarâyî Madrasa in Aksaray, came to Konya and continued in the Konya Madrasa, then came to Istanbul and gave lessons from the important teachers of the period. He completed his knowledge by taking it. At the same time, he took calligraphy lessons from Sheikh Hamdullah and proved himself in this field, even at the request of Sultan Mehmet the Conqueror, he copied Ibn Hâcib's (646/1249) work named "al-Kafiye" on the science of nahiv and is gone. Karamânî, who settled in Istanbul after fulfilling his pilgrimage duty, turned to Sufism due to an incident he had with his teacher Muslihuddin Kastallânî, who was a fellow of the period, and returned to Karaman and was attached to Habib Karamani, one of the caliphs of the Halvetiyye sect. Karamânî, who passed through a strict obedience here, stayed in Karaman for a while to instruct the people with the authorization of his teacher, then returned to Istanbul and his uncle Karamânî Pîri Mehmet Pasha (939/1532), who was the Ottoman vizier, had built for himself. For the rest of his life in the tekke, his people were busy with directing. Karamânî died in Istanbul in 933/1527 and was buried in his lodge in the Sütlüce cemetery opposite Eyüp.

Cemâleddin İshâk al-Karamânî has written various works in fields such as tafsir, hadith, kalam and mysticism, and also wrote eulogies in Arabic and Turkish with mystical content. The ode we examined in this study is one of the Arabic odes, "Kaside-i Hâiyye". In the odes, which are 43 couplets, redife is not included as an element of harmony, and "-ah" sounds are used as rhymes. First of all, with this study, three copies of the ode in different libraries which were determined to belong to Karamânî were examined and the belonging of the ode to the author was determined, the differences between the copies were determined and the original ode was revealed by eliminating these differences. In addition, information was given about the features of the copies, the verification of the ode and the method followed in its translation were explained. The form and content of the ode, which was turned into a single text, was examined.

Classical odes consist of some parts. These are nesib or similit, girizgâh, medhiye, tegazzül, honorary and prayer. However, it is not possible to see parts of the ode in this poem of Karamanî. Here, after the first couplet, which can be regarded as a nesib, couplets directly related to the subject are uttered and couplets that can only be called prayer parts are included. In this way, we can say that ode is composed of nesib and prayer parts. The main purpose of writing ode is to praise religion and state leaders. However, this ode of Karamanî is a poem that does not aim to praise any person. The main theme of this eulogy is the transience of the world, that is, its transience. From the first couplet to the last couplet, the poet has dealt with this theme. In addition, ode consists of Sufi teachings and advices that encourage virtuous morality and avoid bad morality. Karamanî, emphasizing the worthlessness of the world and the real homeland of the hereafter, draws attention to the importance of ascetic life. By comparing between good and bad people, he expresses the fondness and passion of the bad for the world, and the regret and insensitivity of the good to the world. Karamanî places great importance on reason in this ode. According to him, a smart person is a person who adorns his soul with good qualities and is not deceived by the flavors of the world. People who do not use their mind are described as ignorant people who are deceived by the world. In his ode, Karamanî shows the people of love for people as an example. For, the people of love made an effort to protect both themselves and others from sins. Karamanî, who encourages people to pray at night and warns them against harams, adopts the principle of balance between fear and hope and advises not to underestimate any sin, even if it is small. Karamanî ends his ode with "münacat". He takes refuge in Mevla in terms of salvation, forgiveness, good blessings and righteous deeds. In addition, Karamanî, who mentions divine love and devotion, emphasizes that divine love is as difficult as it is delicious. Qasida ends with a salat to the Prophet, forgiveness from Allah and a prayer request from the believers.